עין משפט
נר מצוה

ח א ב ג מיי' פ"ה מהל' ק"פ הלכה ג:

[זבחים נו.]

ט ד ה מיי' שם הל' ח:

קסבר מגדף היינו מברך השם וכתיב במברך את השם ונשא חטאו וגמר האי חטאו דהכא מחטאו דהתם מה להלן כרת אף כאן נמי כרת ור' נתן סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דהאי כי לשון דהא הוא והכי קאמר רחמנא דהא קרבן ה' לא הקריב במועדו בראשון האי חטאו ישא מאי עביד ליה קסבר מגדף לאו היינו מברך את השם וגמר האי חטאו דהתם מהאי חטאו דהכא מה הכא כרת אף התם כרת ור' חנניא בן עקביא סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה אי קרבן ה' לא הקריב במועדו בשני והאי חטאו ישא מאי עביד ליה כדאמרן. הלכך הזיד בזה ובזה דברי הכל חייב שגג בזה ובזה דברי הכל פטור הזיד בראשון ושגג בשני לרבי ולר' נתן מחייבי לרבי חנניא בן עקביא פטור שגג בראשון והזיד בשני לרבי חייב לר' נתן ולר' חנניא בן עקביא פטור:

מתני' איזו היא דרך רחוקה מן המודיעים ולחוץ וכמדתה לכל רוח דברי רבי עקיבא ר"א אומר מאיסקופת העזרה ולחוץ אמר ליה רבי יוסי לפיכך נקוד על ה' לומר לא מפני שרחוק ודאי אלא מאיסקופת העזרה ולחוץ:

גמ' אמר עולא מן המודיעים לירושלים חמשה עשר מילין הויא סבר לה כי הא דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כמה מהלך אדם ביום עשרה פרסאות מעלות השחר ועד הנץ החמה חמשת מילין משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים חמשת מילין פשו להו תלתין חמיסר מצפרא לפלגא דיומא וחמיסר מפלגא דיומא לאורתא עולא לטעמיה דאמר עולא אי זה הוא דרך רחוקה כל שאין יכול ליכנס בשעת שחיטה. אמר מר מעלות השחר עד הנץ החמה חמשת מילין מנא לן דכתיב וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים וגו' וכתיב השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה ואמר רבי חנינא לדידי חזי לי ההוא אתרא והויא חמשה מילין. גופא אמר עולא איזה הוא דרך רחוקה כל שאין יכול ליכנס בשעת שחיטה רב יהודה אמר כל שאין יכול ליכנס בשעת אכילה אמר ליה רבה לעולא לדידך קשיא ולרב יהודה קשיא לדידך קשיא דאמרת כל שאין יכול ליכנס בשעת שחיטה והא טמא שרץ דאין יכול ליכנס בשעת שחיטה וקאמרת שוחטין וזורקין על טמא שרץ ולרב יהודה קשיא דאמר כל שאין יכול ליכנס בשעת אכילה והא טמא שרץ דיכול ליכנס בשעת אכילה וקאמר אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ אמר ליה לא לדידי קשיא ולא לרב יהודה קשיא לדידי ל"ק דרך רחוקה לטהור ואין דרך רחוקה לטמא

לרב

תורה אור: ויקרא כד. במדבר ט. בראשית יט.

קסבר מגדף. דכתיב ביה כרת היינו מברך את השם וכיון דיש כרת במברך את השם יליף האי מיניה נשיאות חטא נשיאות חטא לגזירה שוה: **ורבי נתן.** מוקי ליה להאי "כי" בלשון דהא וקאי אדלעיל מיניה למיתב טעמא למילתיה ונכרת בראשון משום דהא קרבן ה' לא הקריב במועדו בראשון: **לאו היינו מברך את השם.** אלא מגדף מזמר ומעורר לע"ז דהיכא דסבירא ליה הכי בכריתות (דף ז:) ולית לן כרת במברך אי לאו מהלכה גמירי לה: **ורבי חנניא.** נמי דריש האי כי לשון אי כו' אלא קסבר לאו מילתא אחריתי היא אלא כרת דקמא תלא ביה ונכרת במזיד דראשון אם קרבן ה' לא יקריב בשני: **כדאמרן.** לאגמורי כרת למברך: **דברי הכל חייב.** חד כרת: **לר' ור' נתן חייב.** דלא סבירא להו דשני תקנתא דראשון: **שגג בראשון והזיד בשני לר' חייב.** דאית ליה כרת בשני באנפי נפשיה: **לר' נתן ור' חנניא פטור.** דהא לא כתיב כרת אלא אראשון והרי שגג בו: **מתני' מודיעים.** שם העיר: **נקוד על ה'.** שברחוקה וכל ניקוד למעט הדבר בא דמשמע שמיוה להא תיבה מהכא: **גמ' חמשה עשר מילין.** מדקרי ליה תנא דידן דרך רחוקה לגבי פסח וסבירא ליה לעולא דרך רחוקה כל שאינו יכול ליכנס בשעת שחיטה כל שעת שחיטה מהלך ואינו מגיע. ושעת שחיטה מחצות היום ואילך דבין הערבים כתיב ביה כתמיד ותמיד אע"פ שנשחט בשמונה ומחצה זמנו מן התורה מתחלת שבע ואילך שמתחלת החמה להתעקם כלפי מערב קאי ומשחרי כותלי דהכי אמרינן ביומא בפ' שלישי (דף כח:) נטתה לאברהם מכי משחרי כותלי והיינו מחצות היום ולהלן ופרכינן עלה מהא דתנן תמיד נשחט בשמונה ומחצה ומשני שאני כותלי בית המקדש דלא מכוין רחבם מתחתיהן ולא משחרי בעיקום פורתא עד חצי שבע ומיהו זמן שחיטה מתחלת שבע ואילך ונמשך עד שתשקע החמה, ומשתשקע החמה לא, דהא נפסל בשקיעת החמה כאיזהו מקומן (זבחים דף נו.) ומחצות ועד שקיעת החמה מהלך חמשה עשר מילין כי הא דר' יוחנן: **סבר לה.** עולא: **כמה מהלך אדם.** בינוני וביום בינוני דתקופת ניסן ותשרי שהימים והלילות שוין: **עשרה פרסאות.** ארבעים מילין: **מעלות השחר עד הנץ החמה חמשה מיל.** כך שהיית החמה לצאת בעוביו של רקיע וכנגדה שוהה בשקיעתה ליכנס דהיינו משקיעתה ועד צאת הכוכבים: **פשו תלתין.** מהלכה ועד שקיעתה: **לאורתא.** לשקיעת החמה דסוף אין זמן שחיטה דהא קדשים נפסל בשקיעת החמה כדאמרינן באיזהו מקומן בשחיטת קדשים: **בשעת אכילה.** כל שעת אכילה שרחוק מחצות היום כל כך שאינו יכול ליכנס כל הלילה, אכילת הפסח כל הלילה ורבנן עבוד הרחקה ואמור עד חצות לר"ע, ולר"א דאורייתא עד חצות בפרק בתרא (דף קכ:) ובברכות בפ"ק (דף ט.): **ולרב יהודה קשיא.** דאמר כל שאינו יכול ליכנס בשעת אכילה הוא דפטור הא איחזי למיכל לאורתא חייב: **והא טמא שרץ כו'.** ופלוגתייהו בפ' האשה (לעיל דף צ:): **לדידי לא קשיא.** דאף על גב דדרך רחוקה פטרנא להאי דחזי לאורתא ומיחייבנא ליה גבי טמא שרץ, היינו טעמא דדרך רחוקה תלא רחמנא פטורא בטהור והיינו דרך רחוקה שאין יכול ליכנס בשעת שחיטה דגבי עשייה כתיב ואף על גב דיכול ליכנס בשעת אכילה רחמנא פטריה, אבל בטמא לא תלא רחמנא פטורא דידיה בדרך רחוקה אלא בטומאה ובטמא דטומאה משום אכילה היא ולאו משום עשיה דהא יכול לשלח קרבנותיו ועוד מדכתב טמא נפש ולא כתב בעל קרי או טמא שרץ שמעינן מיניה לא פטרי אלא בטומאה אריכתא דלא חזי לאורתא:

ולרב

עולא לטעמיה. תימה מנא ליה לעולא דלא הוי שעת שחיטה מתחילת שקיעה דהא נפסל בשקיעת החמה דריש ליה מביום הקריבו את זבחו והא קיימא לן בפ' שני דמגילה (דף כ:) דעד צאת הכוכבים יממא הוא: **רב** יהודה אמר כל שאינו יכול ליכנס בשעת אכילה. תימה דלרב יהודה מן המודיעים לא יכול ליכנס בחצי היום וכל הלילה ולעולא בשעת שחיטה דניחזי אנן ויש לומר דאיסתפוס דרכים כדאמרינן בר"ה (דף כג:) ועוד דאליבא דר"ע קיימי' דאית ליה תחומין דאורייתא ולרב יהודה יכול ליכנס מן המודיעים עד סמוך לחצות בתחלת הלילה וליכא בינייהו השתא טובא הא וכן משמע בירושלמי: **וקאמרת** שוחטין וזורקין על טמא שרץ. לאלומיה פירכי' הוא דקאמר הכי ואפי' סבר אין שוחטין הוה מצי למיפרך מטבול יום דלכולי עלמא שוחטין וזורקין עליו אע"פ שאינו יכול ליכנס בשעת שחיטה: **דרך** רחוקה לטהור כו'. דאלייה בעשיה דכתיב ובדרך לא היה וחדל לעשות כו' ואע"ג דבההוא קרא גופיה כתיב טומאה והאיש אשר הוא טהור אזלינן בתר אכילה מדחייב טמא שרץ דכתיב טמא נפש ולא כתיב טמא שרץ:

לרב

רבינו חננאל

דגמר חטאו ישא מחטאו ישא מן המברך את השם דברי ר' יהודה ור' נתן סבר וחדל וגו' הלכך הזיד בזה ובזה דברי הכל חייב שגג בזה ובזה דברי הכל פטור הזיד בראשון ושגג בשני לרבי ולרבי נתן דמחייבי בראשון כרת חייב כרת לר' חנניא בן עקביא דסבר שניתקנתא דראשון הוא כיון דשגג בשני פטור הוא שגג בראשון והזיד בשני לר' חייב לר' נתן דסבר שני תשלומין דראשון הוא וכל הזקוק לראשון זקוק לשני כיון ששגג בראשון פטור וכל שכן לר' חנניא בן עקביא דסבר שני תקנתא דראשון הוא: **מתני'** איזו היא דרך רחוקה מן המודעית ולחוץ וכמדתה לכל רוח כו'. פי' שהיה שם כחצי היום אמר עולא מן המודעית לירושלים חמשה עשר מיל סבר לה כר' יוחנן דאמר עשר פרסאות מהלך אדם בינוני ביום חמשה מילין מעלות השחר ועד הנץ החמה וחמשה מילין משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים פשו שלשים מיל חמשה עשר מצפרא לפלגיה דיומא וחמשה עשר מפלגיה דיומא עד לאורתא וקי"ל כל מצות התמיד מכי ינטו צללי ערב והפסח אחריו השתא אימת קא מחייב האי גברא למעבד פסח בחצות כיון דאיבעי סנויי לא מתעייל ליה עד דאיכא שמשא פטור כי אחר ביאת השמש אינו שוחט כלל: **עולא** לטעמיה דאמר איזו היא דרך רחוקה כל שאינו יכול ליכנס בשעת שחיטה ואקשי' עליה והא טמא שרץ דטביל דכיון דערבא שמשא יכול ליכנס ולאכול ואת אמרת לעולא אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ ושני' שאני טמא שרץ דרחמנא דחייה מפני שהוא כטמא נפש שחל שביעי שלו להיות בערב הפסח וכתיב ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ביום ההוא לא יכלו הא למחר יכולין ואפי' הכי אמר רחמנא לדחו ואקשי' תוב לעולא אינו דכל מי שאינו יכול ליכנס בשעת שחיטה אין שוחטין עליו והא טמא שרץ שאינו יכול ליכנס בעזרה בשעת שחיטה ואמרת אתה שוחטין וזורקין על טמא שרץ

[ר"ה ג. תענית ס. גיטין ל. שבועות מס:]

גליון הש"ס

גמ' לדידך קשיא. כעין זה פירכין דף מח ע"ב. יומא דף מו ע"א. ב"ב דף קכד ע"ב: שם ואין דרך רחוקה לטמא. עי' לעיל פ. ע"א תוס' ד"ה מעלין: רש"י ד"ה חמשה עשר כו' מה"ח מתחלת שבעה. עיין לעיל נח ע"א רש"י ד"ה אלא:

[לקמן צד.]

[לעיל סס: וש"נ]
[לקמן צד:]

[עיין רש"א]

במדבר ט:יג
והאיש אשר הוא טהור
ובדרך לא היה וחדל לעשות
הפסח ונכרתה הנפש ההיא
מעמיה כי קרבן ה' לא
הקריב במועדו חטאו ישא
האיש ההוא

(מברך ה') ויקרא כד:טו
איש איש כי יקלל א-לקיו
ונשא חטאו

(מגדף) במדבר טו:ל
והנפש אשר תעשה ביד רמה
מן האזרח ומן הגר, את ה'
הוא מגדף ונכרתה הנפש
ההיא מקרב עמה

פסח א' מברך מגדף
(כרת) (חטאו) (כרת)

פסח (א)(ב)
(חטאו)

I רבי
מברך = מגדף
(חטאו) (כרת)
ילמד די"ש כרת בפסח ב'
(סיפא דקרא) בפסח ב' דכתיב רק
חטאו

II ר' נתן
מברך ≠ מגדף
(חטאו) (כרת)
פסח מלמד די"ש כרת במברך
סיפא דקרא בלומר כל הפסוק =
פסח א' בלבד וכתיב ביה חטאו
וכרת

* וכבר כתוב כרת
(ונכרתה) וגבי פסח
ראשון ברישא דקרא

נושא
דרך רחוקה
מרחק של
מן המודיעין
ולחוץ
חשבון של
מהלך חצי יום
הינו ט"ו מילין

נושא/מבנה
△ ב' דעות
מה לא
מספיקין
בגלל שהוא
בדרך
רחוקה
כל: שעת שחיטה
שעת אכילה
▽△ מזקה
אחרי המשא
ומתן
◇ הבלטת
הקושיא

סיכום דברי רש"י:
הפטור "דרך רחוקה" תלוי בעשיה
דהיינו שעת שחיטה
הפטור טמא מבוסס על אכילה
דהיינו שאינו יכול לאכול בפסח
ולכן טמא שרץ אינו פטור
מפני דיכול לאכול לאורתא
הטמא שחזי לאורתא חייב
(אע"פ שלא היה ראוי
בשעת שחיטה)